herpy

FROSKER

Cane Toad

Rhinella marina

Rhinella marina er en av verdens største padder: en kraftig, vortete og nattaktiv padde fra det nordlige Sør-Amerika, som blir 10-24 cm og spiser nesten alt den får ned. Den kan leve 10-15 år og er robust, men kjertlene bak øynene inneholder en kraftig gift som er farlig for kjæledyr. Arten er dessuten beryktet som invasiv, så et dyr må aldri slippes fri.

Familie: Bufonidae Tidligere navn: *Bufo marinus; Chaunus marinus* **Kraftig hudgift**

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**10-24 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Savanne og regnskog**
Hudgift	**Kraftig** Unngå hudkontakt, og vask hendene grundig etter arbeid i terrariet
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**23-28 °C**
Temperatur, natt	**20-22 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Insekter, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetroll i vann**
Egglegging	**I vann**
Egg per legging	**8 000-35 000**
Klekking	**1-7 dager**
Larvetid	**12-60 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og andre rumpetroll**
Yngelpleie	**Ingen**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Rhinella marina er en stor, bred padde med tørr, vortete hud. Fargen varierer fra grå og gulaktig til rødbrun og olivenbrun med skiftende tegning, og buken er kremfarget med svarte eller brune flekker. Pupillene er vannrette og iris gyllen. Tydelige beinkammer løper fra øynene ned langs snuten, og bak hvert øye sitter en stor parotoidkjertel. Fingrene er uten svømmehud, mens tærne har litt svømmehud ved roten. Ungdyr er glatte og mørke, noen med et rødlig skjær, og mangler ennå de store kjertlene.

Arten regnes som den største i paddefamilien. De fleste voksne måler 10-15 cm fra snute til kloakk, og det største målte dyret var 24 cm. Hunnene blir tydelig større enn hannene, og dyr fra tette bestander blir mindre enn dyr fra områder med få individer. *R. marina* ble beskrevet av Linné i 1758 som *Rana marina* og het i mange år *Bufo marinus*. Siden 2007 har den hørt

til slekten *Rhinella*. Artsnavnet marina betyr «som hører til havet» og bygger på en misforståelse: Linné tok utgangspunkt i en eldre illustrasjon, hvis opphavsmann trodde at padden levde både på land og i havet.

Siden 2016 regnes bestandene i Mellom-Amerika, Mexico og nordvestlige Sør-Amerika ofte som en selvstendig art, *Rhinella horribilis*. Navnet *R. marina* gjelder da bare dyrene øst for Andesfjellene. Eldre litteratur og mange dyr i handelen skiller ikke mellom de to, og stellet er det samme.

Giften er det viktigste å vite om arten. Parotoidkjertlene og andre kjertler på ryggen danner bufotoksiner, og når dyret føler seg truet, presses en melkehvit, seig væske ut. Stoffene virker særlig på hjertet. Hunder blir lett forgiftet når de slikker eller biter i padden, og forgiftningen kan være dødelig. Mennesker er døde etter å ha spist padder, mens hudkontakt ved vanlig håndtering mest gir irritasjon, særlig hvis giften kommer i øyne eller munn. Arten lager selv giften, i motsetning til pilgiftfrosker, som får den gjennom føden, så oppdrettede dyr er like giftige som ville. Hudgiften er derfor satt til kraftig. En rolig padde skiller sjelden ut gift, men kjertlene er fulle hele tiden. Hold hunder og katter unna, ikke ta på dyret med bare hender, ta aldri på øyne, munn eller nese etter kontakt, og vask alltid hendene etterpå. Også egg og rumpetroll er giftige.

R. marina er verdens mest utbredte innførte amfibium. Den ble satt ut for å bekjempe skadedyr i sukkerrør og er i dag en alvorlig plage mange steder, blant annet i Australia, på Stillehavsøyene og i Karibia. Den spiser og utkonkurrerer hjemlige amfibier, og rovdyr som ikke kjenner giften, dør av den. Slipp aldri et dyr fri, heller ikke ved et uhell.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Utbredelse og leveområde

Med den snevre avgrensningen lever *Rhinella marina* øst for Andesfjellene i Sør-Amerika: i Colombia og Venezuela øst for Andes, på Trinidad, i Guyana, Surinam og Fransk Guyana og videre mot sør gjennom Amazonas i Ecuador, Peru og Brasil til Bolivia og sentrale Brasil. Bestandene fra det sørlige Texas gjennom Mexico og Mellom-Amerika til nordvestlige Sør-Amerika regnes nå ofte som *Rhinella horribilis* og er ikke med på kartet. Med den gamle, brede avgrensningen dekker arten hele området fra Rio Grande-dalen i Texas til sentrale Amazonas og sørøstlige Peru.

Utenfor det opprinnelige området er arten innført mange steder: Karibia, Florida, Hawaii og andre stillehavsøyer, Filippinene, Japan, Ny-Guinea og særlig nordlige og østlige Australia. Hvilken av de to artene de enkelte innførte bestandene stammer fra, er ikke fullt avklart. De innførte bestandene er ikke med på kartet. I Australia er tettheten langt høyere enn i hjemlandet: i Sør-Amerika er den målt til 1-2 % av den australske.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia, Venezuela, Trinidad og Tobago, Guyana, Surinam, Fransk Guyana, Brasil, Ecuador, Peru og Bolivia.

LEVEOMRÅDE

Arten finnes i både fuktige og halvtørre strøk: skog med vann i nærheten, skogkanter, åpent gressland og kratt. Den trives også i landskap preget av mennesker, som hager, jorder og grøfter. Den er først og fremst landlevende og oppsøker bare vannet for å yngle.

Padden er nattaktiv og gjemmer seg om dagen i hull, under steiner og i løv. Om natten jakter den på skogbunnen og langs veier, der insektene samles rundt lyset. Den tåler å miste mye vann, noen dyr over halvparten av kroppsvannet, og i kalde eller tørre perioder ligger den inaktiv i grunne huler under dekke. Den kritiske øvre temperaturgrensen er anslått til 40-42 °C og den nedre til omtrent 10-15 °C, men grensene flytter seg med lokalt klima. I tropene yngler arten nesten hele året, i subtropiske strøk bare i den varme regntiden.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 120 × 60 × 60 cm (lengde × bredde × høyde). En liten hann klarer seg med mindre, men hunnene blir størst. Gulvarealet betyr mer enn høyden. Glass er bedre enn tre, fordi glass slipper ut varmen, mens et trehus lett blir for varmt. En stor plastboks med nett i lokket kan også brukes.

Bunnsubstratet er kokosjord, torv eller ugjødslet jord blandet med fuktig mose og barkbiter i et lag på 5-10 cm, slik at dyret kan grave seg ned. Fuktig kjøkkenpapir kan brukes som midlertidig bunn, men må skiftes ofte. Gi gode skjul som halve blomsterpotter, bark, kork og planter. Padden spiser mye og griser mye, så avføring fjernes hver dag, og hele bunnsubstratet skiftes annenhver til fjerde uke. Lokket må sitte fast: *R. marina* er sterk og må ikke under noen omstendighet slippe ut.

TEMPERATUR

Om dagen skal terrariet ligge omkring 23-26 °C og aldri over 28 °C, og om natten kan det falle til 20-22 °C. En termostatstyrt varmematte på siden av terrariet er den sikreste løsningen og gir en liten forskjell mellom den varme og den kjølige siden. Pærer er som regel unødvendige og gjør det lett for varmt. Ligger temperaturen lenge over 28 °C, blir dyret stresset og tørker ut.

Et plutselig temperaturfall kan få padden til å grave seg ned og danne en kokong av gammel hud for å holde på fuktigheten. Ikke forstyrr den, og ikke fôr den, men sørg for avklort vann i nærheten, og øk temperatur og fuktighet gradvis over noen dager.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal ligge omkring 60-70 %. Bunnsubstratet holdes fuktig, men ikke vått, og terrariet sprøytes med avklort vann et par ganger om dagen, slik at padden kan ta opp vann gjennom huden på buken. Mål med et hygrometer, og sørg for ventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående. Blir det for tørt, graver dyret seg ned og går i dvale.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Vinterdvale og årstider

VANN OG VANNKVALITET

Padden skal alltid ha en stor, stabil vannskål som den kan sitte i, og der vannet høyst når opp til munnen, slik at den ikke drukner. Skålen brukes til å drikke, bade og tømme seg i, så vannet blir raskt skittent og må skiftes hver dag. Bruk springvann behandlet mot klor og kloramin, og rengjør skålen uten såpe og sterke midler, for amfibier tar opp stoffer gjennom huden.

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og unngår direkte sol, så den trenger ikke kraftig lys. UVB er valgfritt: dyret får litt UVB i halvskygge i naturen, men et fôr med kalk og D3 dekker behovet. Velger man UVB, bruk et svakt rør (Ferguson-sone 1) over en del av terrariet, slik at padden kan søke skygge. Velger man det bort, er kalk og D3 i fôret desto viktigere. Hold 12 timer lys og 12 timer mørke med en lyskilde som avgir så lite varme som mulig.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

R. marina er et rovdyr og spiser nesten alt som kan komme ned i munnen, både levende og dødt. I terrariet er siklader og gresshopper et godt grunnfôr, og meitemark, melorm, zophobas, voksmøllarver, silkeormer og hornormer gir variasjon. En liten mus kan gis høyst én gang i uken, og hunde- og kattemat bare som en sjelden godbit, for fet mat gjør dyret overvektig. Fôrdyrene fôres opp før de gis, og skal være mindre enn paddens hode.

Dryss kalk og D3 over fôret minst én gang i uken til voksne og to til tre ganger i uken til unge dyr, og gi et multivitamin med jevne mellomrom. Hvor ofte og hvor mye det skal fôres, er ikke dokumentert nøyaktig: unge dyr fôres oftere enn voksne, og kroppsformen er den beste rettesnoren. Bruk en lang pinsett, slik at fingre ikke ligner fôr.

ATFERD OG HÅNDTERING

Padden er rolig og ligger gjemt mesteparten av dagen. Om natten blir den aktiv og beveger seg i korte, raske hopp. Føler den seg truet, blåser den seg opp, løfter kroppen og kan skille ut gift fra kjertlene bak øynene. Arten lever alene og holdes best enkeltvis, også fordi den spiser mindre artsfrender.

Padden tåler å bli håndtert, men det er verken nødvendig eller ønskelig. Bruk nitrilhansker eller en boks når den skal flyttes ved rengjøring, hold hendene unna ansiktet, og vask hendene etterpå. Hanskene beskytter også huden til dyret mot fett og rester av såpe og krem på hendene. Hold terrariet utenfor rekkevidde av barn og kjæledyr. Hannen roper med en lang, trillende lyd i yngletiden. Padden skifter jevnlig hud og spiser som regel den gamle etterpå.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene blir tydelig større enn hannene, og bare hannene roper. I naturen kan hunnene legge egg fra sitt andre år, og størrelsen ved kjønnsmodning varierer fra sted til sted: hunner på Ny-Guinea er modne ved 7-8 cm, hunner i Panama ved 9-10 cm. Når dyrene blir kjønnsmodne i fangenskap, er ikke dokumentert.

PARRING

I naturen samles hannene ved stille eller sakte rennende vann og roper, og både en hann og en hunn kan pare seg med flere partnere i samme sesong. Et sunt par som holdes sammen under gode forhold, kan yngle uten spesiell behandling. Vurder derfor nøye før dyrene settes sammen: én enkelt legging er på tusenvis av egg, det er vanskelig å finne nye eiere til ungene, og det er aldri et alternativ å sette dem ut.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger eggene i lange geléstrenger, som kan bli opptil 20 m lange, i stille vann, der de snor seg rundt steiner, greiner og vannplanter. Et kull er på 8.000-35.000 egg. Eggene er svarte og 1,7-2,0 mm i diameter. Det er ingen yngelpleie. Både egg og rumpetroll er giftige. Rumpetrollene er små og ensfarget svarte, blir 10-25 mm lange og samles i store stimer ved bunnen. De spiser alger og plantekost og spiser også hverandre. Oppdrett av rumpetroll i fangenskap er ikke dokumentert.

METAMORFOSE

Hvor raskt eggene klekkes, avhenger av temperaturen: oftest innen to døgn, men det kan ta fra 14 timer til en uke. Rumpetrollene forvandles etter 12-60 dager, typisk etter omtrent fire uker. Når forbeina kommer, skal vannet være grunt, og det skal være enkel adgang til fuktig land. De nyomvandlede ungene er bare 10-11 mm lange. Verken rumpetroll eller unger må komme ut i naturen.

OPPDRETT AV UNGER

De nyomvandlede ungene vokser raskt, i begynnelsen godt en halv millimeter om dagen. De skal ha svært små fôrdyr dryssede med kalk og D3 og et fuktig terrarium uten dypt vann der de kan drukne. Ungene mister giften de hadde som egg og rumpetroll, men har ennå ikke utviklet parotoidkjertlene, så de er mindre giftige i en kort periode. Kannibalisme er vanlig, så ungene må sorteres etter størrelse.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Helse og vanlige feil

Rhinella marina er robust, men det er noen typiske problemer:

- Overvekt, når det fôres for rikelig eller med for fet mat som mus og hunde- eller kattemat.
- Beinsykdom ved for lite kalk og D3. Dryss over fôret, og vurder UVB.
- Bakterieinfeksjoner ved skittent bunnsubstrat og vann. Hold terrariet rent.
- Hudskader fra rengjøringsmidler, såpe og krem. Amfibier er svært følsomme for kjemikalier.
- Uønsket dvale med kokong, når temperaturen faller eller luften blir for tørr.

Giften er en risiko for mennesker og andre dyr. Har en hund eller katt slikket eller bitt i padden, viser det seg ved kraftig sikling, svært rødt tannkjøtt, hoderisting, tap av koordinasjon og kramper, og da må dyret straks til veterinær. Får man giften i øynene, skylles det straks med rikelig vann, og lege kontaktes. Oppsøk en veterinær med kunnskap om amfibier hvis padden går ned i vekt, hovner opp, får sår eller slutter å spise uten å være i dvale.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.